

รายงานการประชุมพิจารณารายงานผลการศึกษา
การจัดเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซล ครั้งที่ 2
วันศุกร์ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551
ห้องประชุม 201 ชั้น 2 กรมควบคุมมลพิษ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นางปราณี พันธุมสินชัย
ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะอนุกรรมการอนุสัญญาบาเซล	ทำหน้าที่ประธาน
2. นางปิยาณี ตั้งทองทวี
นักวิทยาศาสตร์ 8ว	ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม
3. นางสุพรรณวษา โชติกาญจน์ ถัง
เจ้าหน้าที่การทูต 6	ผู้แทนกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
4. นางนภาพร แดดภู
ผู้อำนวยการส่วนคดีปกครอง	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับ
และส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
5. นายธีรเดช ลิขิตตระกูลวงศ์
นิติกร 6ว	ผู้แทนสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
6. นางสาวสรินยา ลีมวณิชสินธุ์	ผู้แทนสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
7. นางสาวสุทรวดี เริ่มคิดการ
นิติกร	ผู้แทนสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
8. นายจินตพันธ์ ทังสุบุตร
นักกฎหมายกฤษฎีกา 7ว	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
9. นายอรรคเจตต์ อภิขจรศิลป์	ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
10. นางจิรายุ วราภรณ์
อนุกรรมการประกันภัยเบ็ดเตล็ด	ผู้แทนสมาคมประกันวินาศภัย
11. นายเฉลิมศักดิ์ กาญจนวรินทร์
ที่ปรึกษาสมาคมด้านสินค้าอันตราย	ผู้แทนสมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้า
ระหว่างประเทศ
12. ดร. คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม
ที่ปรึกษา	ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา
13. ดร.จันทรา ทองคำภา
ที่ปรึกษา	ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา
14. ดร.ชโลธร แก่นสันติสุขมงคล
ที่ปรึกษา	ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา
15. นายอุดมศักดิ์ สิทธิพงษ์
ที่ปรึกษา	ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา

16. นายธีระวุฒิ เต็มสิริวัฒนกุล
ที่ปรึกษา	ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา
17. นางสุณี ปิยะพันธุ์พงศ์
ผู้อำนวยการสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย	ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ทำหน้าที่เลขานุการ
18. นางสาวธีราพร วิริฎิกร
ผู้อำนวยการส่วนของเสียอันตราย	ประธานกรรมการกำกับดูแลการ
ปฏิบัติงานของที่ปรึกษา
19. นายประมวล เฉลียว
นิติกร 8ว หัวหน้าฝ่ายกฎหมายสิ่งแวดล้อม	กรรมการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน
ของที่ปรึกษา
20. นางสาวนวนุช ทองแป้น
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6ว	กรรมการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน
ของที่ปรึกษา
21. นางสาวมกรร ทัพพูน
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 4	กรรมการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน
ของที่ปรึกษา
22. นางวิสรดา ประเสนมุล
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม	เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ

เริ่มประชุมเวลา 15.00 น.

วาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ไม่มี

วาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุมเพื่อพิจารณารายงานผลการศึกษากิจการเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซล ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2551

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอรายงานการประชุมเพื่อพิจารณารายงานผลการศึกษากิจการเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซล ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2551 ให้ที่ประชุมพิจารณา โดยที่ประชุมมีข้อแก้ไข ดังนี้ แก้ไขนามสกุลของนายเฉลิมศักดิ์ ผู้แทนสมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ จาก “กาญจนวารินทร์” เป็น “กาญจนวารินทร์”

มติที่ประชุม มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ปรับแก้รายงานการประชุมฯ ครั้งที่ 1 และรับรองรายงานการประชุมฯ ตามที่แก้ไขแล้วเสร็จ

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

รายงานผลการศึกษากิจการเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซลของประเทศไทย ครั้งที่ 2 (รายงานความก้าวหน้า)

ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รายงานผลการศึกษารายงานความก้าวหน้าโครงการจัดเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซลว่าด้วยความรับผิดชอบและการชดใช้ความเสียหายเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วย ข้อเสนอแนะจากการประชุม ครั้งที่ 1 และผลการดำเนินงานตามขอบเขตการดำเนินงาน โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วน คือ กฎหมาย สิ่งแวดล้อม และ เศรษฐศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

1. รายละเอียดของพิธีสารบาเซลประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีสารอนุสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยความรับผิดชอบสิ่งแวดล้อม โครงสร้างของพิธีสารบาเซล วิธีการเข้าเป็นภาคี และพันธกรณีตามพิธีสารบาเซล

2. นำเสนอกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กฎหมายของ OECD กฎหมายของสหภาพยุโรป กฎหมายของสหราชอาณาจักร กฎหมายของประเทศฟินแลนด์ กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย กฎหมายของประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบและการชดใช้ค่าเสียหาย

3. นำเสนอผลการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านบวกและด้านลบกรณีประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซล โดยได้วิเคราะห์จากปริมาณการนำเข้าและส่งออกของเสียอันตรายของประเทศไทย สถิติอุบัติเหตุจากของเสียอันตรายในประเทศไทย การประสานงานและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อการจัดการ ดูแลของเสียอันตราย เทคโนโลยีและองค์ความรู้ต่อการพิสูจน์ผลกระทบของของเสียอันตรายในกลุ่ม H11 (เป็นพิษอย่างเฉียบพลันหรือเรื้อรัง) และ H12 (เป็นพิษต่อระบบนิเวศน์) ซึ่งเป็นลักษณะของของเสียอันตรายตามภาคผนวก 3 ของอนุสัญญาบาเซลที่ยากต่อการพิสูจน์ แต่ของเสียส่วนมากมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะอันตราย 2 ประเภทนี้ ทั้งนี้ ผลกระทบด้านบวกที่คาดว่าจะเกิดขึ้น คือ ช่วยสร้างความตระหนักในการดูแล ระวัง ระมัดระวัง ในการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายของผู้ประกอบการ และผลักดันให้เกิดการลดการใช้ของเสียอันตรายในกระบวนการผลิตและอุตสาหกรรมรีไซเคิล ส่วนผลกระทบด้านลบ คือ รัฐบาลต้องรับภาระการชดใช้การเกิดความเสียหายที่มาจากการลักลอบทิ้งของเสียอันตรายมากขึ้น เพิ่มอัตราการลักลอบเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายของผู้ประกอบการที่ขาดจิตสำนึกและต้องการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบที่อาจเกิดขึ้น ความไม่พร้อมและการขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแล อาจนำไปสู่การแอบอ้างส่งของเสียอันตราย และประเทศไทยอาจเสียเปรียบหากประเทศคู่ค้ามิได้ลงนามในพิธีสารบาเซล

4. นำเสนอเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการชดใช้ความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การประกันภัย (Insurance) พันธบัตรประกัน (Surety Bond) ตราสารทางการเงิน (Letter of Credit) การจัดตั้งกองทุน (Trust Fund) การค้ำประกันตนเอง (Self Guarantee) และการ ค้ำประกันโดยบริษัทอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทที่ต้องการหลักประกัน (Corporate Guarantee)

5. นำเสนอผลการวิเคราะห์เบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์ในประเด็นการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซล โดยในเชิงหลักการ เป็นการบังคับให้ผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจนำต้นทุนเชิงสังคมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะมีการลดหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่ก่อของเสียอันตราย และดำเนินการขนส่งและกำจัดของเสียอันตรายด้วยความระมัดระวังมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในเชิงปฏิบัติ ข้อกำหนดของพิธีสารบาเซลมีความไม่ชัดเจนและมีข้อควรระวังหลายประการ ได้แก่ พิธีสารบาเซลกำหนดให้ความรับผิดชอบตกกับผู้มีอำนาจควบคุมของเสียในขณะที่เกิดเหตุเท่านั้น อาจเป็นช่องทางให้ผู้ก่อของเสียใช้หลักเลี่ยงความผิดได้ พิธีสารบาเซลไม่ได้บังคับให้มีการจัดหามาตรการประกันทางการเงินในกรณีความรับผิดชอบตามพื้นฐานความผิด (Fault-Based Liability) และพิธีสารบาเซลไม่มีความชัดเจนต่อกรณีความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังกระบวนการกำจัด (Post-Disposal) สำหรับประเด็นทางเศรษฐศาสตร์ที่ต้องพิจารณา ในการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซลของประเทศไทย ได้แก่ การชดเชยความเสียหายที่จำเป็นและเร่งด่วนต้องใช้เงินคลังของรัฐซึ่งอาจกระทบต่องบประมาณของประเทศ และค่าใช้จ่ายทางการค้าและการลงทุนเกี่ยวกับการขนส่งที่ต้องใช้ความระมัดระวังเพิ่มขึ้นของเอกชนอาจนำมาสู่ปัญหาสินค้าราคาแพงที่ประชาชนต้องแบกรับภาระ

ที่ประชุมมีข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาและผลการศึกษา ดังนี้

1. นายเฉลิมศักดิ์ กาญจนวรินทร์ ผู้แทนสมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ มีความเห็นให้ทบทวนลักษณะอันตรายของของเสีย รหัส H11 (เป็นพิษอย่างเฉียบพลันหรือเรื้อรัง) ในภาคผนวก 3 ของอนุสัญญาบาเซล เนื่องจากไม่สอดคล้องกับระบบสากลการจัดกลุ่มและติดฉลากเคมีภัณฑ์ (GHS) ซึ่งที่ปรึกษา ได้ชี้แจงว่าภาคผนวก 3 ของอนุสัญญาบาเซลได้กำหนดไว้เช่นนั้น จึงอาจต้องมีการทบทวนการจำแนกลักษณะอันตรายของอนุสัญญาบาเซลใหม่ และมีข้อเสนอแนะให้ที่ปรึกษาวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่า หากประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซล จะมีข้อดีและข้อเสียอย่างไรสำหรับกรณีประเทศไทยเป็นผู้สร้างความเสียหายและกรณีเป็นผู้เสียหาย และหากผู้สร้างความเสียหายให้กับประเทศไทยไม่ได้เป็นภาคีพิธีสารบาเซล ประเทศไทยจะมีผลกระทบอย่างไร

2. นางนภาพร แดดภู ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย มีความเห็นเกี่ยวกับการประกันภัยว่า การขนส่งวัตถุอันตรายทางบกได้มีการกำหนดวงเงินประกันจำกัดไว้ที่ 30 ล้านบาท ซึ่งไม่เป็นไปตามพิธีสารบาเซล และในปัจจุบันยังไม่มีบริษัทประกันภัยรายใดรับทำประกันการขนส่งวัตถุอันตราย สำหรับการประกันภัยสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าจะสามารถซื้อประกันจากต่างประเทศได้ แต่ก็อาจไม่สามารถหาผู้รับประกันได้เช่นกัน

3. นายจินตพันธ์ ทังสุบุตร ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีข้อเสนอแนะให้ที่ปรึกษาจัดทำ Cost Benefit Analysis ของการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซลอย่างละเอียด สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจะรวมถึง Compliance cost ที่ภาครัฐต้องใช้ในการติดตามตรวจสอบการเป็นไปตามกฎหมายหรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง และค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า ที่ปรึกษาจะต้องจัดทำเอกสารสรุปสำหรับเสนอคณะรัฐมนตรีซึ่งต้องมีวิเคราะห์สำหรับคณะรัฐมนตรีด้วย

4. นางสุพรรณวษา โชติคุณาน ถัง ผู้แทนกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย มีความเห็นว่าการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซล ไม่ได้เข้ามาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ด้วยเหตุผลเรื่องการมีผลต่องบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญตามที่ที่ปรึกษาระบุ เนื่องจากหากตีความเช่นนั้นอนุสัญญา/พิธีสารทุกฉบับย่อมมีผลกระทบต่อบริษัททั้งสิ้น แต่เห็นว่าน่าจะเข้าข่ายมาตรา 190 วรรค 2 เนื่องจากพิธีสารบาเซลต้องมีการออกกฎหมายมารองรับ โดยขณะนี้กระทรวงต่างประเทศ โดยกรมสนธิสัญญาและกฎหมายอยู่ระหว่างการยกร่างพระราชบัญญัติการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การจัดทำโครงสร้างกฎหมายเพื่อรองรับพิธีสารบาเซล อาจพิจารณาตัวอย่างจากการดำเนินการเกี่ยวกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความรับผิดชอบทางแพ่งสำหรับความเสียหายจากมลพิษของน้ำมัน (International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage: CLC) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากำลังอยู่ในระหว่างการยกร่างกฎหมายอนุวัติการเพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาฯ ทั้งนี้ ที่ปรึกษาควรจัดทำตารางเปรียบเทียบข้อกำหนดของพิธีสาร กฎหมายที่มีอยู่ และกฎหมายที่ต้องจัดทำ เพื่อจะได้ทราบว่าต้องมีการปรับแก้/เพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องใดบ้าง

5. นายธีรเดช ลิขิตตระกูลวงศ์ ผู้แทนสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ มีข้อเสนอแนะว่าการรับผิดชอบของรัฐควรมีการระบุรายการความรับผิดชอบ ค่าใช้จ่าย และแหล่งเงินไว้ด้วย เนื่องจากเงินคงคลังมีข้อจำกัดในการใช้จ่าย

6. ประธานฯ ขอให้ที่ปรึกษาเสนอทางเลือก เช่น ให้สัตยาบัน และไม่ให้สัตยาบันแต่มีการออกกฎหมายมารองรับ เป็นต้น พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก นอกจากนี้ ขอให้ที่ปรึกษาทบทวนการใช้ศัพท์บัญญัติในรายงานให้ถูกต้องและเหมือนกันทั้งฉบับ ให้ที่ปรึกษาตรวจสอบความครบถ้วนของเนื้อหาในรายงานเนื่องจากพบว่าในหน้า 25 มีประโยคขาดหายไป ให้ที่ปรึกษานำตารางที่แสดงไว้ใน powerpoint presentation มาใส่ไว้ในรายงานด้วย รวมทั้งให้ตรวจสอบข้อมูลที่ประชุมมีข้อสงสัย เช่น เรื่องการกำหนดลักษณะอันตรายที่ไม่สอดคล้องกับระบบ GHS และให้ที่ปรึกษาดำเนินการเพิ่มเติมและ/หรือแก้ไขรายงานตามความเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

มติที่ประชุม เห็นชอบกับรายงานการศึกษาการจัดเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารบาเซลของประเทศไทย ครั้งที่ 2 (รายงานความก้าวหน้า) โดยมอบหมายให้ที่ปรึกษานำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุมไปใช้ในการดำเนินการศึกษาขั้นต่อไป

เลิกประชุมเวลา 16.30 น.

นางสาวธีราพร วิริวุฒิก
นางสาวนุช ทองแป้น
ผู้จัดรายงานการประชุม

นางสุณี ปิยะพันธุ์พงศ์
ผู้ตรวจรายงานการประชุม